

Залучення учасників освітнього процесу до політичної агітації та виборчого процесу на користь певних політичних діячів (партій)

ВИСОКИЙ

рівень ризику

Власник ризику: [Заклад освіти](#)

Підзвітність власника: [Міністерство освіти і науки України](#)

Сфера публічного управління: [Освіта](#)

Чого стосується: [Партнерство закладу освіти \(взаємодія із зовнішніми стейкхолдерами\)](#)

Нормативна база: [Закон України «Про запобігання корупції»](#), [Закон України «Про вищу освіту»](#)

Дата перегляду ризику: 09.08.2022 року

ОПИС РИЗИКУ:

Ст. 31 Закону України “Про освіту” забороняє політичним партіям, їх членам, депутатам (кандидатам в депутати) здійснювати свою діяльність в закладах освіти, зокрема створювати власні осередки чи в будь-який інший спосіб втручатися в їхню освітню діяльність. Також ця стаття забороняє розповсюдження у закладах освіти будь-яких політичних матеріалів чи реклами.

В описі попереднього корупційного ризику пояснено, чому, попри формальну заборону політизації закладів вищої освіти, більшість з них пов’язані з політичним середовищем. У випадку, коли адміністрація університету або викладачі мають політичний інтерес (*наприклад, балотуються на виборах або мають особистий інтерес у підтримці певного політика чи політичної сили*) — вони мають досить широку дискрецію, щоб використати свої повноваження або становище з метою залучення підлеглих та / або студентів до політичних процесів.

Так адміністрація університету має можливість **здійснювати адміністративний тиск на викладачів та інших співробітників та залучати їх до зустрічей з політиками, агітації за них і навіть контролю за голосуванням**. Також керівники можуть **змушувати викладачів залучати до політичних процесів студентів**. Як правило, співробітники закладу освіти погоджуються на такі умови, оскільки бояться втратити робоче місце, премії або прихильне ставлення. Водночас їх можуть приваблювати потенційні переваги тісних зв’язків із політиками чи майбутніми посадовцями.

З іншого боку, іноді самі викладачі можуть з власної ініціативи, без відома адміністрації, залучати студентів до політичної діяльності в обмін на оцінки або інші послуги. Найчастіше це відбувається або тоді, коли на певних виборах балотується сам викладач, або його родич чи інша близька особа або викладач чи адміністрація ЗВО є прихильником певної політичної сили.

Джерела ризику

Можливість науково-педагогічних співробітників та представників адміністрації університету балотуватися на виборах.

Низький рівень обізнаності про виборче законодавство та освітні права — зокрема, із заборною залучення студентів до політичної агітації під час виборчого процесу.

Відсутність дієвих процедур контролю за залученням студентів до політичної агітації під час виборчого процесу, втручання політичних партій у навчальний процес.

Індивідуальна недобросовісність представників влади/політичних партій/керівництва та науково-педагогічних співробітників університету.

Відсутність ефективних процедур захисту прав здобувачів вищої освіти, у зв'язку із чим останні бояться протистояти залученню їх до політичних акцій викладачами та адміністрацією ЗВО.

Широка дискреція адміністрації та викладачів в організації навчального процесу та оцінювання.

Стратегічні наслідки

Політизація освітнього процесу та середовища.

Корупційний тиск на студентів.

Порушення прав учасників освітнього процесу.

Протиправний вплив на об'єктивність та прозорість політичних процесів, формування політичної кон'юнктури.

Корупційні наслідки

Підкуп виборця, учасника референдуму, члена виборчої комісії або комісії з референдуму (ст. 160 ККУ).

Підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 ККУ).

Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ). Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 ККУ).

Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 ККУ).

Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 ККУ).

Зловживання впливом (ст. 369-2 ККУ).

Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП).

Порушення обмежень щодо ведення передвиборчої агітації, агітації референдуму (ст. 212-10 КУпАП).

Дисциплінарна відповідальність, в тому числі звільнення особи із займаної посади.

За вчинення корупційного чи пов'язаного з корупцією правопорушення відомості про таку особу вносяться до Реєстру корупціонерів (ст. 59 Закону України "Про запобігання корупції").

СПОСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ

Нормативні

Не застосовується

Процедурні

- ✓ Розробити порядок формування та використання благодійних внесків, чітко визначити заходи контролю за надходженням коштів або матеріальних цінностей та формат публічного звітування за надходження та використання коштів з таких фондів.
- ✓ Розробити внутрішні політики співпраці з політичними партіями та громадськими організаціями, де передбачити положення щодо виявлення та врегулювання конфлікту інтересів та публічно зробити заяву, що примус студентів та викладачів до участі у політичних заходах заборонений.

Індикатори виконання
плану дій

Відповідно до заходів мінімізації.

Відповідальний
суб'єкт

**Заклад
освіти**

Потреба у
фінансових
витратах

НЕ ПОТРЕБУЄ

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ІСНУВАННЯ РИЗИКУ

Реєстр судових рішень

Інші джерела

Кейс

16 вересня 2020 року (під час місцевих виборів в Україні) на сайті Міністерства освіти і науки України з'явилася наступна інформація: "До Міністерства освіти і науки України надходить інформація щодо залучення учасників освітнього процесу до участі в акціях і заходах окремих політичних партій та поширення у закладах освіти партійної та виборчої агітації". МОН у цьому

випадку розіслало лист облдержадміністраціям та закладам освіти із застереженням про заборону політичної діяльності в таких закладах. Про політичну активність політиків в університетах під час президентських виборів 2019 року описано у матеріалі Радіо.Свобода. У матеріалі аналізується політична активність багатьох відомих політиків — кандидатів в Президенти серед студентської молоді. Факти наповнених студентами залів під час зустрічей з цими політиками протиставляються дослідженій статистиці низької політичної зацікавленості та виборчої активності студентської молоді. Це з високою ймовірністю може свідчити про те, що студенти часто відвідують заходи з політиками не з власного бажання або ж просто отримують кошти чи інші привілеї за участь у таких заходах

Тегування:

[ОСВІТА](#)

[ВИЩА ОСВІТА](#)

[РИЗИКИ В ОСВІТІ](#)

[ПАРТНЕРСТВО](#)